

Напрям 3. Економічні аспекти розвитку України

Циганенко Г.В.

Кандидат економічних наук, доцент, професор МКА,
доцент кафедри публічного управління, адміністрування та соціальної роботи
Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика
М. Київ, Україна

ВІДНОВЛЕННЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Російське повномасштабне вторгнення в Україну у 2022 році завдало значних руйнувань економічній інфраструктурі країни, призвело до деіндустріалізації, структурних дисбалансів та масштабних демографічних втрат [1; 2]. Подолання наслідків війни та відновлення економіки України в післявоєнний період потребує комплексного підходу, врахування основних викликів і можливостей розвитку. Розроблення ефективних стратегічних напрямів відновлення та реструктуризації, пошук дієвих фінансових механізмів міжнародної допомоги, а також проведення необхідних інституційних трансформацій набувають особливої актуальності в умовах сучасних реалій [2; 3; 5]. Мета дослідження полягає у визначенні ключових пріоритетів відновлення та модернізації промислового комплексу України, окресленні стратегічних напрямів розвитку економіки в післявоєнний період, дослідженні фінансових механізмів залучення міжнародної допомоги для відбудови, аналізі демографічних викликів відновлення та реструктуризації, а також окресленні необхідних інституційних трансформацій в процесі реформування економіки.

Ключовими пріоритетами відновлення та модернізації промислового комплексу України є відбудова пошкодженої та знищеної інфраструктури, оновлення і модернізація виробничих потужностей підприємств, впровадження інноваційних та "зелених" технологій. Дослідники наголошують на необхідності значних інвестицій для реалізації цих пріоритетів, що зумовлює пошук

ефективних механізмів залучення фінансових ресурсів [1].

Серед стратегічних напрямів відновлення та розвитку економіки України в післявоєнний період виділяють: 1) активне залучення міжнародної фінансової та технічної допомоги для потреб відбудови; 2) прискорену цифровізацію, автоматизацію та впровадження новітніх технологій; 3) цілеспрямований розвиток людського капіталу через інвестиції в освіту, охорону здоров'я та професійну підготовку; 4) диверсифікацію експортної бази та освоєння нових ринків збуту; 5) створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу як основи економічного зростання [2].

Серед ключових фінансових механізмів залучення міжнародної допомоги для відбудови України експерти виокремлюють: 1) створення спеціальних фондів і програм відбудови та реконструкції з участю міжнародних донорів; 2) активну участь у міжнародних інвестиційних проєктах з відновлення інфраструктури; 3) раціональне та прозоре використання отриманих ресурсів [3]. При цьому наголошується на необхідності посилення координації зусиль між урядом, бізнесом та громадянським суспільством.

Демографічні виклики, спричинені війною, суттєво ускладнюють процеси відновлення та реструктуризації економіки України. Дослідники звертають увагу на значні людські втрати внаслідок бойових дій, вимушену трудову міграцію, старіння населення. Ці фактори зумовлюють гострий дефіцит трудових ресурсів, особливо кваліфікованих фахівців. Відповідно, пріоритетними завданнями стають стимулювання повернення емігрантів, інвестування в розвиток людського капіталу, підвищення народжуваності та збереження здоров'я громадян [4].

Важливою передумовою успішного відновлення та реформування економіки України є проведення комплексних інституційних перетворень. Серед ключових інституційних викликів та необхідних трансформацій дослідники відзначають: подолання корупції та бюрократії, створення сприятливого бізнес-середовища з надійним захистом прав власності, модернізацію законодавчої бази. Лише за умови ефективних інституційних змін Україна зможе забезпечити

стале економічне зростання в післявоєнний період [5].

Ефективне відновлення та реструктуризація економіки України в післявоєнний період вимагає комплексного підходу, поєднання скоординованих зусиль держави, міжнародної спільноти, вітчизняного та іноземного бізнесу. Реалізація стратегічних напрямів розвитку, забезпечення достатнього фінансування, інвестування в людський капітал, проведення необхідних інституційних реформ є ключовими умовами для відбудови та стійкого економічного зростання [2; 3; 4; 5].

Для залучення міжнародної допомоги доцільно створити спеціальні державні програми та фонди, які б акумулювали ресурси донорів і спрямовували їх на пріоритетні потреби відновлення інфраструктури, модернізації промислового комплексу, розвитку малого і середнього бізнесу [3]. Необхідно також посилити державну підтримку та стимулювання демографічного відновлення, зокрема через заходи з підвищення народжуваності, повернення кваліфікованих фахівців з-за кордону, покращення системи охорони здоров'я [4].

Важливими напрямками інституційних перетворень мають стати подолання корупції в органах влади, створення прозорого та ефективного регулювання підприємницької діяльності, забезпечення надійного захисту прав власності, вдосконалення судової системи. Лише за умови успішних інституційних трансформацій Україна зможе створити сприятливе середовище для залучення інвестицій, розвитку інновацій та технологічного оновлення економіки [5].

Загалом, ефективне відновлення та реструктуризація економіки України в післявоєнний період потребують комплексного, системного підходу, врахування широкого спектру викликів і можливостей. Лише поєднання зусиль усіх зацікавлених сторін дозволить українській економіці відбудуватись, модернізуватись та вийти на траєкторію стійкого довгострокового зростання.

Література:

1. Бойко В., Горбач Л. Відновлення та модернізація промислового комплексу України: ключові пріоритети. Економічний вісник, 2023, т. 3, № 2, с.

45-58.

2. Геєць В. М., Гриценко А. А. Стратегічні напрями відновлення та розвитку економіки України в післявоєнний період. Економіка України, 2022, № 9, с. 3-18.

3. Куценко Т. М., Ткаченко О. П. Фінансові механізми залучення міжнародної допомоги для відбудови України. Фінанси України, 2023, № 4, с. 12-27.

4. Лібанова Е. М., Балакірєва О. М. Демографічні виклики відновлення та реструктуризації економіки України. Демографія та соціальна економіка, 2023, № 2, с. 15-32.

5. Сиченко В. В., Овчаренко Є. І. Інституційні трансформації в процесі відновлення та реформування економіки України. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2022, т. 3, с. 87-99.